

Brandner, Aleš

[Mała księga przysłów polskich]

Opera Slavica. 1993, vol. 3, iss. 4, pp. 65-66

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116290>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

² K užití spojovacího výrazu "a" v těchto, ale i jiných souvislostech srov. rovněž Z. Trösterová, *Expanze spojovacího výrazu "a" v současných ruských textech?*, *Slavia* 61,

1992, s. 137-149. Při psaní této studie jsem bohužel neměla možnost k monografii S. A. Šuvalovové přihlídnout.

Zdeňka Trösterová

Mała księga przysłów polskich. Pod redakcją Stanisława Nycza-ja. Oficyna Wydawnicza STON. Radom 1993. S. 272.

Prísloví bývá označováno jako ustálený lidový výrok, který zpravidla obrazně vystihuje nějaký obecný poznatek, životní pravdu, zkušenost či vzpomínku na osobnosti a události dávno minulé. Pod názvem "prísloví" jsou velmi často chápána všechna obrazná spojení slov, pro něž byla vytvořena další pojmenování jako *pořekadlo*, *rčení*, *úsvloví*, *sousloví* apod. Mezi příslovími a ostatními termíny je podstatný rozdíl především formální, dále v původu a konečně též v jejich funkci. Prísloví (na rozdíl např. od pořekadla) tvoří vždy celou větu, které se užívá vždy v dané, užitelné ustálené, neměnné podobě (srov. pol. *Od świętej Anki zimne poranki*. - č. *Svatá Anna chladná zrána*). Je vytvořem lidové moudrosti a jeho účelem je názorné poučení, výstraha nebo pokárání (srov. J. Zaorálek: *Lidová rčení*, Praha 1963, 5-6).

V posuzované práci je učiněn pokus o uspořádání polských přísloví. Nejde vyložene o odbornou publikaci. Kniha má spíše charakter populární příručky určené pro širší veřejnost. Obsahuje pouze výběr nejznámějších jevů. Tím lze vysvětlit, proč bylo upuštěno od jejich vý-

kladů, i když přesto se domníváme, že v publikaci, která má charakter frazeologického slovníku (a frazeologický slovník je vlastně typem výkladového slovníku), by jednotlivé lexikální jednotky měly být vyloženy.

V krátké předmluvě (s. 5-6) je mj. poznamenáno, že byla vynechána přísloví mající charakter tabu. Čtenář by zde přivítal stručnou informaci o počtu (alespoň přibližném) uvedených lexikálních jednotek. Grafické uspořádání předkládané knihy je velmi jednoduché. Po předmluvě následuje vlastní korpus vybraných pořekadel (s. 7-272), která jsou uspořádána do skupin podle základních slov, představujících hlavní prvek obrazu. Tato základní slova jsou vysázena verzálkami a řazena v abecedním sledu. Pod každým základním slovem je uvedeno jedno nebo více přísloví, která jsou roztríděna čistě mechanicky v abecedním sledu podle začátečních písmen každé slovníkové jednotky. Při četbě však zjišťujeme, že autoři zařadili do výčtu nejen přísloví v pravém slova smyslu, ale i ostatní obrazná spojení slov tvořící větný celek jako rčení, průpovídky, výroky a srovnání (srov. *Kto A po-*

wiedział, ten musi i B powiedzieć. - *Cel uświęca środki. - Kochaj bliźniego jako siebie samego. - Mieni się jak kameleon.*)

Předkládaná publikace je výsledkem snažení kolektivu spolupracovníků, jejichž jména zůstala pro čtenáře v anonymitě (z výše uvedeného bibliografického údaje se dovídáme pouze jméno pracovníka, který je zodpovědný za její redigování). Domníváme se, že v krátké předmluvě, která je situována na začátek knihy, mohli být zmíněni všichni, kdo se na posuzovaném díle podíleli. V práci je prezentována bohatá zásoba stylistických prostředků, které vý-

razně oživují a zpestřují jazykové projevy. V každém případě jde o záslužnou práci lingvistickou, která je též cenným národopisným dokumentem, neboť obsahuje zajímavý a pro praxi potřebný jazykový materiál. Může proto sloužit jako praktická jazyková příručka prezentující frazeologické bohatství polštiny. Její vydavatelé se přičinili o přehledné a přesné uspořádání textu. Dá se tedy předpokládat, že posuzovaná publikace se setká s patřičným ohlasem, a to jak u polské veřejnosti, tak i v zahraničí, především mezi polonisty.

Aleš Brandner